

УДК 343.37:314.7(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.61>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ТА РОЗМЕЖУВАННЯ З КОРУПЦІЙНИМИ ТА СУМІЖНИМИ КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ

Кришевич О.В.,*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0000-0001-6136-8106***Ткаченко І. М.,***кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
ORCID: 0000-0002-0144-0708*

Кришевич О.В., Ткаченко І.М. Проблемні питання кваліфікації легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом та розмежування з суміжними кримінальними правопорушеннями.

В статті окреслено, що легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є одним із ключових інструментів збереження та використання доходів від організованої злочинності. Установлено, що правопорушення з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має міжнародний характер, набуваючи останнім часом ознаки міграційного характеру і цьому сприяє безперешкодне переміщення (перерахування) активів, які мають злочинне походження, у будь-яку юрисдикцію. Одним із напрямків кримінальної активності є відмивання майна, злочинних коштів, вкладення їх у легальну економіку, вивіз капіталів закордон із наступних їх ввезенням через офшорні зони (наприклад, Кіпр).

На національному рівні основним нормативно-правовим актом у сфері фінансового моніторингу є Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який встановлює правовий механізм запобігання та протидії цим явищам, зокрема обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банки, страхові компанії, ріелтори) повідомляти про підозрілі фінансові операції. Легалізація (відмивання) майна (ст. 209 КК України) є складним злочином, спрямованим на надання правомірного вигляду активам, одержаним злочинним шляхом. Включає широкий спектр дій: набуття, володіння, використання, розпорядження, переміщення, зміна форми (перетворення) майна, або дій для приховування його походження, прав чи місцезнаходження. При доведенні предикатного злочину необхідно обґрунтувати, що майно здобуте саме злочинним шляхом (навіть якщо предикатний злочин не розслідувано окремо). Проблеми кваліфікації включають доведення предикатного злочину, мети приховування, розмежування з причетністю (ст. 396 КК) та господарськими кримінальними правопорушеннями передбаченими статтями ст. 212, 222 КК, згідно з національною практикою та стандартами FATF/ЄС. Легалізація (відмивання) майна (ст. 209 КК України) є складним злочином, де ключові проблеми кваліфікації включають доведення злочинного походження активів («предикатного злочину»), розмежування з корупційними діяннями та фіктивним підприємництвом, а також складність розмежування самовідмивання та співучасті. Конвенції ООН/ЄС Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (2005), Міжнародні стандарти FATF (Financial Action Task Force), вимагають розширення поняття предикатних злочинів, включаючи податкові правопорушення, що створює складнощі при застосуванні національного законодавства.

Ключові слова: відмивання коштів; предмет; кримінального правопорушення; транснаціональне відмивання коштів, господарська діяльність, власність, кримінальна відповідальність, потерпілий, суб'єкт, суб'єктивна сторона, майно, активи, легалізація, криптовалюта, запобігання, доходи, предикат, кваліфікації легалізації (відмивання) майна, корупційні кримінальні правопорушення, одержаного злочинним шляхом.

Kryshevych, O.V., Tkachenko, I.M. Issues in the Classification of the Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime and Distinctions from Related Criminal Offenses.

The article outlines that the legalization (laundering) of property obtained by criminal means is one of the key tools for preserving and utilizing proceeds from organized crime. It has been established that offenses involving the legalization (laundering) of property obtained by criminal means are international in nature, having recently taken on migratory characteristics, facilitated by the unimpeded movement (transfer) of assets of criminal origin to any jurisdiction. One area of criminal activity involves the laundering of property and criminal proceeds, their investment in the legal economy, and the transfer of capital abroad followed by its re-importation through offshore zones (e.g., Cyprus).

At the national level, the primary legislative act governing financial monitoring is the Law of Ukraine "On Preventing and Combating the Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, the Financing of Terrorism, and the Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction," which establishes the legal framework for preventing and combating these phenomena, including the obligations of primary financial monitoring entities (banks, insurance companies, real estate agents) to report suspicious financial transactions. Money laundering (Article 209 of the Criminal Code of Ukraine) is a complex crime aimed at giving the appearance of legitimacy to assets obtained through criminal means. It encompasses a wide range of actions: acquisition, possession, use, disposal, transfer, alteration (conversion) of property, or actions to conceal its origin, rights, or location. When proving the predicate offense, it must be established that the property was obtained through criminal means (even if the predicate offense has not been investigated separately). Issues of classification include proving the predicate offense, the intent to conceal, and distinguishing between complicity (Art. 396 of the Criminal Code) and economic criminal offenses under Articles 212 and 222 of the Criminal Code, in accordance with national practice and FATF/EU standards. Money laundering (Article 209 of the Criminal Code of Ukraine) is a complex offense, where key classification issues include proving the criminal origin of assets ("predicate offense"), distinguishing it from acts of corruption and fictitious business operations, as well as the difficulty of distinguishing between self-laundering and complicity. UN/EU Conventions The Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime (2005), FATF (Financial Action Task Force) international standards require an expansion of the concept of predicate offenses to include tax offenses, which creates difficulties in the application of national legislation.

Key words: money laundering; subject matter; criminal offense; transnational money laundering, economic activity, property, criminal liability, victim, subject, subjective element, property, assets, legalization, cryptocurrency, prevention, proceeds, predicate, classification of legalization (money laundering) of property, corruption-related criminal offenses, obtained by criminal means.

Постановка проблеми. Міжнародне законодавство, як-от конвенції та директиви ЄС, встановлює стандарти боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, слугують орієнтиром для України, яка прагне відповідати європейським стандартам і впроваджує у своє національне законодавство. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби з відмиванням коштів є ключовим, оскільки ці злочини часто мають транснаціональний характер, а Україна є учасницею низки міжнародних договорів, зокрема Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму, також важливе значення має Палермська конвенція про боротьбу проти транснаціональної організованої злочинності. Законодавство України адаптоване до вимог Європейського Союзу, оскільки Україна активно співпрацює з Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) [1] та імплементуючи її 40 рекомендацій, які є міжнародним стандартом у цій сфері, зокрема до положень Четвертої Директиви ЄС 2015/849 від 20 травня 2015 року та інших директив, які встановлюють високі стандарти фінансового моніторингу та обміну інформацією між державами-членами.

Метою статті. Визначення легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, та характеристика проблем кваліфікації та розмежування з суміжними кримінальними правопорушеннями.

Стан опрацювання проблематики. Питання транснаціональної злочинності, до якої належать кримінальні правопорушення щодо відмивання (легалізації) майна, одержаного злочинним шляхом є предметом наукових досліджень: П.П. Андрушко, В. В. Голіна, О. О. Дудоров, І. О. Завидняк, А. В. Калініна, Д. В. Кривонос, Ю. О. Левченко, Н. А. Орловська, В. В. Попко, М.І. Хавронюк, С. С. Шрамко, а також інші науковці.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Типологічного дослідження Державного фінансового моніторингу України (далі — Держфінмоніторинг) 2012 року, виділяють декілька моделей відмивання активів злочинного походження:— двофазну модель, якій характерна стадія власне відмивання та повернення активів в оборот;— трифазову модель, яка є найпоширенішою та включає відповідно розміщення, розшарування та інтеграцію; — чотирифазову модель, яку виокремлюють експерти ООН,

та яка включає: (1) звільнення від готівки шляхом перерахування її підставним особам, (2) розподіл наявних коштів, (3) маскуванню слідів скоєного кримінального правопорушення, (4) інтеграція грошової маси, на якій відбувається інвестиції легалізованих активів у високоприбутковий бізнес [3].

Держфінмоніторингом також запропоновано ввести «нульову фазу», яка пов'язана із здійсненням предикатного кримінального правопорушення та є початковою стадією процесу відмивання. Оскільки, можна навести таку модель етапів (стадій, фаз) процесу відмивання: 1) нульова фаза — початкова стадія процесу відмивання, пов'язана зі здійсненням предикатного кримінального правопорушення, що передує стадії розміщення; 2) фаза розміщення — перетворення злочинно отриманих у ліквідні активи у формі валюти, цінних паперів, нерухомості тощо, а також їх фізичне переміщення дійсних джерел походження (часто за межі країни); 3) фаза розшарування — трансформація злочинно набутих доходів у різноманітні активи та їх подальше розпорошення з метою маскуванню реальних джерел походження капіталів; 4) фаза інтеграції — заключний етап процесу відмивання злочинних доходів, що полягає в інтеграції таких доходів у фінансову систему країни та надання легального виду злочинно набутих коштам [2].

На національному рівні основним нормативно-правовим актом у сфері фінансового моніторингу є Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який встановлює правовий механізм запобігання та протидії цим явищам, зокрема обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банки, страхові компанії, ріелтори) повідомляти про підозрілі фінансові операції [8]. У Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [8] зазначено: доходи, одержані злочинним шляхом, – це будь-які активи (кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права), одержані прямо чи опосередковано внаслідок вчинення злочину, зокрема валютні цінності, рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості, активи.

Кримінальна відповідальність за легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом застосовується відповідно до законодавства України, зокрема передбачено ст. 209 КК України [6]. Що стосується національного законодавства, то в Україні кримінальна відповідальність за легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом полягає у вчиненні фінансових операцій чи правочинів із майном, одержаним внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації, а також у використанні такого майна з метою приховування або маскуванню його незаконного походження чи джерела походження, або допомоги особі, яка вчинила предикатне (попереднє) кримінальне правопорушення, уникнути кримінальної відповідальності.

Таким чином, законодавство України та міжнародні норми створюють комплексну систему для притягнення до відповідальності за легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, оскільки, кримінальна відповідальність поширюється на всіх осіб, які вчинили цей злочин на території України, незалежно від їх громадянства чи міграційного статусу, також ноземці та особи без громадянства несуть відповідальність за законами України за злочини, вчинені в Україні. Необхідно звернути увагу на те, що легалізація майна (доходів), отриманого злочинним шляхом, є складним кримінально-правовим явищем, яке включає в себе ряд з'ясованих юридичних аспектів, пов'язаних з протидією відмиванню коштів, хотілось зупинитись на суб'єкті кримінального правопорушення - є фізична особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності, що в Україні становить 16 років і може бути двох компетенційних типів: загальний і спеціальний. Ним може бути: а) як особа, яка легалізує майно, одержане злочинним шляхом іншою особою, б) так і особа, яка спочатку вчинила предикатний злочин і здобула майно, а потім його легалізувала. В останньому випадку йдеться про множинність (як правило, сукупність) злочинів. Разом з тим, при кваліфікації злочинів важливо враховувати залежність вирішення зазначеного питання від форм вчинення кримінального правопорушення: 1) особа, яка не вчиняла предикатного злочину, може бути суб'єктом легалізації (відмивання) майна в будь-якій формі, передбаченій ч. 1 ст. 209 КК України; 2) особа ж, яка вчинила предикатний злочин, може бути суб'єктом цього злочину не в усіх його формах. Абзацом 2 пункту 15 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» № 5 від 15.04.2005 року визначено, що «суб'єктом злочину при його вчиненні у формі будь-якої з дій, визначених частиною 1 ст. 209 КК України, може бути лише особа, котра не вчиняла предикатного діяння, за умови, що вона усвідомлювала факт одержання коштів або майна іншими особами злочинним шляхом. Особа, яка вчинила таке діяння, відповідає лише за вчинення фінансової операції з коштами або іншим майном чи укладення щодо них угоди, а також за вчинення дій, спрямованих на приховування чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на них, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а за використання таких коштів або майна - лише в разі, коли воно полягало у вчиненні фінансової операції

чи укладенні угоди» [3]. Як правило суб'єктами легалізації є особи, які приймали участь в фінансовій операції чи правочині з доходами (грошовими коштами чи іншим майном), здобутим незаконним шляхом, а також використали вказані кошти чи майно для здійснення підприємницької чи іншої економічної діяльності, наприклад інвестиції, створення підприємств, купівлю активів, які слугують прикриттям для легалізації злочинних доходів (легалізація здійснювалась шляхом придбання автомобілів, нерухомості на підконтрольних осіб). Внесення на банківські рахунки під виглядом «допомоги родичам, активного використання фінансового сліду — відмивання через дроп-рахунки, криптовалю, фіктивні компанії, готівкові перекази, тобто кошти передавались готівкою, через системи швидких переказів (Western Union, MoneyGram, «на картку»), або через посередників (дроппи). Основні складнощі полягають у кваліфікації дій, вчинених самим виконавцем предикатного злочину, та відмежуванні правомірної господарської діяльності від маскуванню незаконних активів [5].

Одним з прикладів легалізації доходів є криптовалюта це особливий вид електронних грошей, які мають власну децентралізовану платіжну систему і функціонують на основі блокчейн-технологій (blockchain), які мають власну децентралізовану платіжну систему і функціонують на основі блокчейн-технологій (blockchain). Транзакції анонімні і здійснюються миттєво на відміну від банківських, а зручність блокчейну для відмивання коштів полягає в тому, що інформація, закодована в ньому, зберігається на різних, незалежних один від одного серверах, це унеможливлює відстеження транзакцій. Широкої популярності набули так звані «міксери» - це сервіси які роздроблюють початкові монети і конвертують в інші криптовалюти, при цьому кошти можуть пройти сотні адрес, що унеможливлює відстеження їх початкового власника. Не існує органу, який би регулював чи централізував діяльність у сфері криптовалют, будь хто може зареєструватися на крипто біржі і придбати будь-яку криптовалюту в необмеженій кількості. Одна з головних проблем відстеження капіталів і особливо їх розмірів в криптовалюті є нестабільний курс, який може коливатись збільшуючись чи зменшуючись до 500% від вартості валюти. Для прикладу, держслужбовець може задекларувати покупку певної криптовалюти в будь-якій кількості, щоб згодом мати змогу задекларувати злочинно здобуті кошти, як прибуток за рахунок коливання курсу начебто придбаної ним раніше криптовалюти. Дана тенденція прослідковується в деклараціях сучасних чиновників і потребує детального моніторингу і контролю, адже в сучасному світі це найлегший спосіб легалізувати кошти отримані корупційним шляхом. Особливого поширення набув факт використання криптовалют організованими злочинними угрупованнями як інструменту протиправної діяльності пов'язаної із шахрайськими діями в сфері ІТ- технологій так званих «фінансових пірамід». Відстеження покупки криптовалют, обов'язкове підтвердження покупки і ретельний моніторинг є основними методами протидії відмиванню коштів здобутих злочинним шляхом через криптовалюти. Основними факторами, які впливають на зростання вказаної тенденції є відсутність правового статусу віртуальних валют в Україні, відсутність як зовнішнього так і внутрішнього адміністрування.

Серед міжнародних організацій, які значну увагу приділяють корупції, як джерелу накопичення коштів, що можуть брати участь у легалізації (відмиванні) злочинних доходів, особливе місце посідає FATF, оскільки запропоновані нею інструменти є комплексними та системними. У FATF розуміють, що корупція має достатній потенціал щоб негативно впливати на економічний розвиток будь-якої країни, заважати боротьбі з організованою злочинністю та ефективному державному управлінню, а також підірвати основи довіри до законодавства. В червні 2012 року FATF був підготований типологічний звіт «Конкретні фактори ризику, пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів від корупції», який був першим документом цієї організації присвячений проблемі протидії корупції. Крім цього, зосереджено увагу на тому, що високий рівень ризику корупції та легалізації (відмивання) злочинних доходів характерний для приватизації, оскільки процедури передачі державного майна, що має велику економічну вартість приватним структурам часто піддається різним спробам втручання у цей процес з метою лобіювання інтересів певних кіл зацікавлених осіб [1]. Відчутним економічним ефектом корупції є відтік грошових коштів з державного бюджету та перенаправлення даних коштів на оплату видатків з меншим мультиплікаційним ефектом. FATF пропонує конкретні інструменти, які можуть вживатися урядами країн з метою створення дієвої системи запобігання проявам корупції та легалізації (відмивання) доходів, отриманих внаслідок корупційних злочинів. До таких інструментів належать: - розкриття інформації про доходи і витрати публічними особами; - розкриття інформації про угоди в межах державних закупівель; - дотримання міжнародних стандартів з протидії легалізації (відмивання) злочинних доходів; - моніторинг індексів корупції та індексу сприйняття корупції з метою вжиття заходів щодо оперативного реагування на виявлені недоліки системи протидії корупції; - моніторинг інших індексів, що характеризують рівень корупції [9].

Широкої популярності набули так звані «міксери» - це сервіси які роздроблюють початкові монети і конвертують в інші криптовалюти, при цьому кошти можуть пройти сотні адрес, що унеможливлює відстеження їх початкового власника. Не існує органу, який би регулював чи централізував

діяльність у сфері криптовалют, будь хто може зареєструватися на крипто біржі і придбати будь-яку криптовалюту в необмеженій кількості. Одна з головних проблем відстеження капіталів і особливо їх розмірів в криптовалюті є нестабільний курс, який може коливатись збільшуючись чи зменшуючись до 500% від вартості валюти. Для прикладу нечесний чиновник може задекларувати покупку певної криптовалюти в будь-якій кількості, щоб згодом мати змогу задекларувати злочинно здобуті кошти, як прибуток за рахунок коливання курсу начебто придбаної ним раніше криптовалюти. Дана тенденція прослідковується в деклараціях сучасних чиновників і потребує детального моніторингу і контролю, адже в сучасному світі це найлегший спосіб легалізувати кошти отримані корупційним шляхом. Особливого поширення набув факт використання криптовалют організованими злочинними угрупованнями як інструменту протиправної діяльності пов'язаної із шахрайськими діями в сфері ІТ- технологій так званих «фінансових пірамід». Основними факторами, які впливають на зростання вказаної тенденції є відсутність правового статусу віртуальних валют в Україні, відсутність як зовнішнього так і внутрішнього адміністрування. А відстеження покупки криптовалют, обов'язкове підтвердження покупки і ретельний моніторинг є основними методами протидії відмиванню коштів здобутих злочинним шляхом через криптовалюту.

Що стосується питання розмежуванні **легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом** з суміжними кримінальними правопорушеннями, то зупинимося на *ухиленні від сплати податків (ст. 212 КК України)*, оскільки несплачені податки не є «майно, одержаним злочинним шляхом» у розумінні ст. 209 КК України, оскільки це власні кошти, а не здобуті злочином (позиція базується на стандартах ЄС), однак у випадку кваліфікації діянь за ст. 212 КК України, то відповідальність за ст. 209 КК України виключається. Діяння, зазначені у ст. 212 КК України, не утворюють предикатних діянь у розумінні ст. 209 КК України. Також, не є одержаними внаслідок учинення предикатного діяння кошти або інше майно, якими особа не заволоділа (які не отримала) способом учинення злочину, а які вона незаконно отримала, приховала, не передала державі за наявності обов'язку це зробити і цеумовлено це тим, що одержання коштів відбувається незлочинним шляхом. Аналогічним є алгоритм дій у випадку, якщо сторона обвинувачення не довела винуватості особи у вчиненні кримінального правопорушення, що передувало легалізації майна. *Приховування злочину (ст. 396 КК України)*. якщо особа лише приховує злочинця чи знаряддя буде нести кримінальну відповідальність за ст. 396 КК України, а якщо ж вона приховує доход від злочину для їх подальшого використання — це ст. 209 КК України. Ще одним правопорушенням суміжним із легалізацією доходів, здобутих злочинним шляхом є використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК України) і дана стаття є спеціальною по відношенню до ст. 209 КК України. Предметом правопорушення визначеного ст. 306 КК України є кошти, здобуті від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Суміжність кримінальних правопорушень, передбачених ст. 306 та 209 КК України, полягає в тому, що, крім коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, особа може використовувати кошти, здобуті внаслідок вчинення інших злочинів. У цьому випадку такі дії підлягають кваліфікації за сукупністю злочинів за статтями 306 та 209 КК України. Відмінністю між складами правопорушень, передбачених ст.ст. 198 та 209 КК України, є тип діянь, адже «відмивання» ззовні має легальний характер, в результаті чого доходам (майну) присвоюється законний статус. Таке кримінальне правопорушення підпадає під визначені законами України норми укладання правочинів, фінансових операцій тощо, тобто діяння, які утворюють придбання, одержання, зберігання або збут майна, що одержані злочинним шляхом не повинні мати цивільно-правової угоди. У випадку зовнішньої відповідності умовам оформлення, що передбачені цивільно-правовими актами законодавства України, діяння підпадатимуть під ознаки складу кримінального правопорушення статті 209 КК України. Що стосується *шахрайство (ст. 190 КК)*, то шахрай використовує вкрадені кошти на власні потреби без дій з «відмивання» і це тільки ст. 190 КК України. Корупційні діяння щодо прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України) самі по собі включають елементи приховування, але відмежування полягає в тому, що легалізація спрямована на надання активу вигляду легального (наприклад, купівля нерухомості), а корупція — на незаконне збагачення (ст. 368-5 КК України).

Висновки. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є суспільно небезпечним кримінальним правопорушенням, яке передбачене на рівні як національного, так і міжнародного законодавства, оскільки є складність формулювання диспозиції легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, що здатне призвести до проблем у кваліфікації. Вважається легалізацією вчинення правочинів, набуття, володіння, використання, переміщення коштів або майна, отриманого внаслідок вчинення предикатного злочину (корупція, торгівля наркотиками, розкрадання

тощо). Таким чином, легалізація може відбуватися через складні фінансові схеми, офшорні компанії, купівлю активів, використання криптовалют або дроблення сум (структурування). При цьому здійснення фінансової операції, вчинення правочину з майном, одержаним злочинним шляхом, є способом або інструментом набуття, володіння, використання чи розпорядження таким майном.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Використання інструментів FATF з метою протидії корупції в Україні». Аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1672/>
2. Бабій Л.М. Відмивання «брудних» коштів: історія виникнення поняття, нормативне визначення, його сутність і суспільна небезпека. Фінансовий моніторинг 2012. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=1251>.
3. Держфінмоніторингу. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. 2012 рік. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Типолог%20ДСФМУ/2012%2027%2012_2012.pdf72
4. Дудоров О.О., Тертиченко Т.М. Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України: монографія. Київ, 2015. 392 с. URL: <http://dudorov.com.ua/images/download/monografiya-vidmivannu-brudnogo-majna.pdf>
5. Завидняк І.О. Легалізація «відмивання» коштів, одержаних злочинним шляхом, як один з видів економічних транснаціональних злочинів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 4. С. 313–317. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.54>
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
7. Ортинський В.Л. Характеристика легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: криміналістичні аспекти. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки». 2016. № 850. С. 533–540. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/aug/5780/vnulpurn201685080.pdf>
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
9. Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3).
10. Черевко К.О. Щодо питання способів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17 жовтня 2019 р.). Харків: ХНУВС.2019. С. 184–186. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_10_2019/pdf/60.pdf
11. FinPost «Як відмивають корупційні доходи». URL: <http://finpost.com.ua/news/1324>

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.02.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації: 3.04.2026